

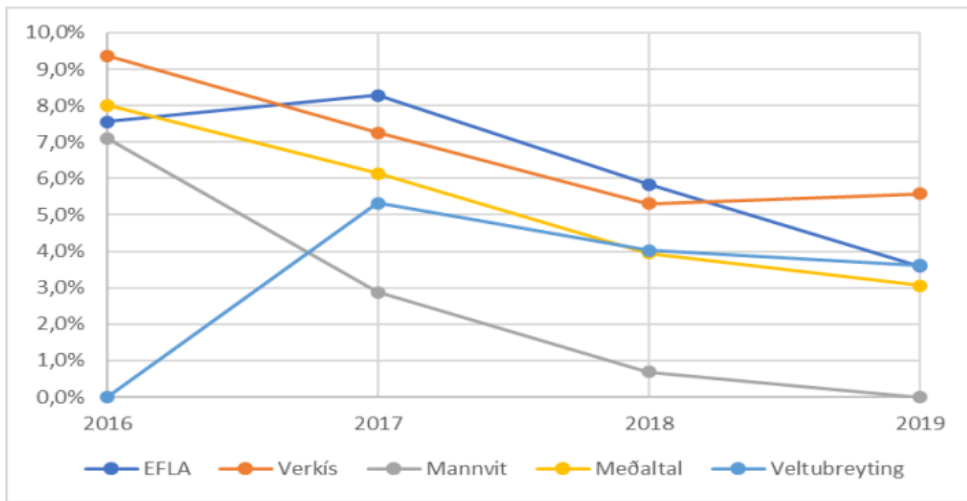
10.11.2021

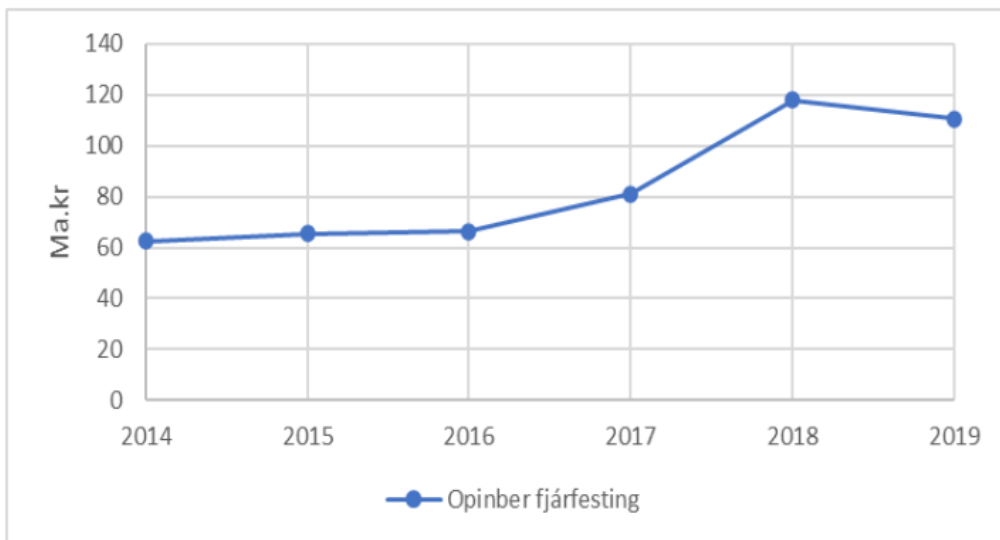
Málþing SI og VFÍ

Innhýsing opinberra aðila á verkfræðipjónustu

Ólafur Ágúst Ingason
Sviðsstjóri Bygginga

Mynd 2 - EBITDA hlutfall af tekjum hjá þremur stærstu verkfræðifyrirtækjum landsins (Ársreikningar EFLU, Verkís og Mannvits 2016-2019)

Mynd 3 - Opinber fjárfesting í milljörðum kr. árin 2014-2019 (Hagstofa Íslands, 2021).

Inngangur

- Meðal íslensku verkfræðifyrirtækjanna eru stærstu ráðgjafafyrirtæki landsins.
- Velta 10 stærstu stofanna var 22 ma. kr árið 2019
- Skiluðu bestu rekstrarafkomu á Norðurlöndunum árið 2014 en frá 2016 og til ársins 2019 dalaði afkoman á meðan opinber fjárfesting jókst til muna.
- FRV og SI bent á með reglulegu millibili að hið opinbera sé að sinna verkefnum sem verkfræðifyrirtækin eru að sinna.

Tafla 1 - Fjöldi starfsfólks hjá nokkrum opinberum aðilum
(Heimild: Ársskýrslur og ársreikningar stofnana og fyrirtækja,
vefsíður og mælaborð borgarbúa).

	Hlutfallsleg aukning á tímabili	2021	2020	2019	2015
Veitur	36%			229	169
FSR	78%	41			23
Landsvirkjun	8%		270		249
USK Reykjavíkurborg	14%	408			359
Vegagerðin (starfsfólk í VFÍ)	11%	73			66
NLSH	233%	20			6
Landsnet	10%			137	124
Ríkiseignir	41%	24			17
EFLA, Verkís og Mannvit samanlagt	-3%			805	830

Inngangur

- Mikið hagsmunamál fyrir samfélagið að halda úti öflugum ráðgjafamarkaði
- Verkfræði og arkitektastofur hafa haldið uppi öflugum útflutningi á þekkingu. Í langflestum tilvikum er sá útflutningur byggður á þeim grunni að verkefnum hefur verið úthýst af hinu opinbera
- Þegar skoðað er umfang opinberra stofnanna og hálfopinberra fyrirtækja sést að í öllum tilfellum er starfsfólki að fjölga

Innhýsing

- Innhýsing eða innvistun er andstaða úthýsingar eða útvistunar
- Hugtakið um hegðun skipulagsheilda að taka til sín verkefni sem hefur verið sinnt utan veggja þeirra.
- Deloitte heldur úti könnun á úthýsingarhegðun á alþjóðavettvangi (Global outsourcing survey). Helstu ástæður úthýsingar eru að draga úr kostnaði og auka sveigjanleika

Uppbygging á verkefni

- Settar upp rannsóknarspurningar til að skilja betur hvort innhýsing sé vandamál hjá opinberum aðilum.
- Eigindleg viðtöl tekin við fólk sem starfar við innkaup og sölu á verkfræðiráðgjöf.
- Viðmælendur voru fjórir kaupendamegin sem hafa öll mikla reynslu af innkaupum, fyrir tilviljun höfðu öll einnig reynslu sem ráðgjafar. Einnig var við fulltrúa seljenda á þessum markaði.

1. Er innhýsing á verkfræðipjónustu til staðar hjá opinberum aðilum?
2. Eru opinber fyrirtæki og stofnanir að nálgast úthýsingu með mismunandi hætti?
3. Eru opinberu innkaupalögin hvati til innhýsingar?
4. Hvernig upplifa kaupendur kaup á verkfræðipjónustu út frá samfélagslegri ábyrgð og skiptir hún máli þegar horft er til úthýsingar þjónustu?

Helstu niðurstöður

- Opinberu innkaupalögin eru ekki beint hvati til innhýsingar þar sem þau bjóða upp á ýmsar leiðir til að klæðskerasníða innkaup að þörfum. Of fáir komnir þangað.
- Viðmiðunarfjárhæðir of lágar. Bjóða ekki upp á nægjanlegan sveigjanleika. Oft á tíðum eru samt opinberir aðilar að setja sér strangari viðmið heldur en lögin heimila.
- Minni aðilar í erfiðri stöðu að koma sínum málum í góðan farveg.
- Opinberir kaupendur gera sér vel grein fyrir þeirri samfélagslegu ábyrgð sem felst í kaupum á ráðgjafabjónustu.
- Aðilar gera sér grein fyrir þeirri win-win stöðu sem öflugur ráðgjafamarkaður er.

Tillögur til úrbóta

1. Opinberir aðilar þurfa koma upp skýrri stefnu um að nýta krafta markaðarins með því að úthýsa eins og kostur er verkefnum. Þessi stefna getur verið hluti af stefnu þessara aðila um samfélagslega ábyrgð. Markmiðið sé að nýta sveigjanleika markaðarins til að taka sveiflur í opinberri fjárfestingu, auka skilvirkni og draga úr kostnaði.

Tillögur til úrbóta

2. Koma upp virku samtali haghafa á markaði um innkaupamál. Markaðurinn gefi stórum opinberum aðilum endurgjöf á innkaupaaðferðum. Það mætti hugsa sér að þetta væri í formi stefnumóts þar sem fulltrúar opinberra kaupenda og fulltrúar seljenda innan FRV hittast, deila reynslu og veita endurgjöf á innkaupaferli.

Tillögur til úrbóta

3. Margir stórir opinberir aðilar þurfa að auka sveigjanleika sinn í innkaupum á verkfræðiráðgjöf sem hentar þeim. Fleiri mættu horfa á að bjóða út rammamninga þar sem verð er tekið út úr mati á tilboðum. Verkkaupi setji þá upp fyrirfram ákveðið verð sem tekur mið af verðskrá aðila á markaði. Bjóða síðan út með kröfum um hæfi sem raðar aðilum inn í samninginn sem veitir þeim forgang á verkefni.

Tillögur til úrbóta

4. Ríkiskaup bjóði út rammisamning fyrir minni opinbera aðila, eins og mörg sveitarfélög, sem ekki hafa tök á því að reka eigin samninga.

Takk fyrir

Ólafur Ágúst Ingason

Byggingaverkfræðingur M.Sc, MBA

@ olafur.ingason@efla.is

☎ 665-6170

in ólafur-ágúst-ingason

🌐 Efla.is